

SZÖVEGESEK

László Bandy kiállítása

2018. november 15. - december 7.

A mostani alkalom azért is különleges, mert elég sok „fióknak szánt” munkát láthatunk. Útkeresések, önmarcangolások, imák. Minden tisztelem, amiért Bandy a mai napig hű a „belénk vert” *Nulla dies sine linea* híres, képzőművészeknek direktben áthallásos felhívásához. Ezért is ennyire szerethetőek, ennyire őszinték ezek a munkák.

Bandy 1941-ben született, és ez sok mindent megmagyaráz. Nem, nem az ősz szakállát. De pont az 1970-es években volt világmegváltást tervező harmincas, az 1980-as években kísérletező negyvenes; épp a magyar művészet egyik paradigmaváltásának idején. „De jó neki,

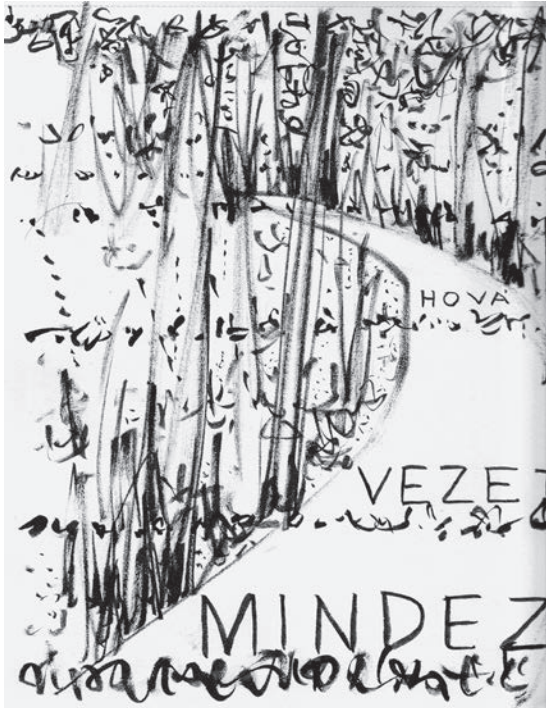
nekik...”, irigykednék, ha nem éppen ők tették volna ezt az időszakot olyan irigylésre méltóvá. Bandy leginkább az ekkoriban kitalált/feltalált dobozgrafikái miatt vált híressé képzőművészeti körökben, aminek hátránya az lett, hogy a főiskolai papírművészet-órán is róla tanultunk. De na, legyen azért ez a hiányos tudás róla édes teher.

Aki kicsit is belemélyed munkáiba, hamar felismerheti, hogy a dobozok, festmények és grafikák szerkezete ugyanazokra a problémákra keresi a választ. Az élénk tárt anyag ezt a folytonos kísérletezést elég szemléletesen, nyomon követhetően mutatja be. A szerencsésebbek úgy 20 évvel ezelőtt már láthatták az első felvonását a Szel utcában. Itt most a legkorábbi munka 1998-as. Hogy mitől olyan érdekesek és fontosak, amikor a beleírás egyáltalán nem újdonság? Ha csak a 20. század szó-

veggel dolgozó legnagyobbjait nézzük: Kossuthnál a szöveg tárgyiasul, a duchamp-i művészetfelfogást követve pedig eszköz lesz. A kortárs tipográfiában többnyire a betűt ruházzák fel vizuális tulajdonságokkal, a fotókat kísérő rátett szövegek asszociációs játékokat indítanak el. Itt viszont más a kiváltó ok. Abba már bele sem megyek, hogy a szöveg vagy a kép a fontosabb, mert Chomskytól kezdve mindenkit megidézhethetünk, és holnap sem mennénk haza. Inkább próbáljuk ki!

- Mondj egy betűt, kérek:
  - "
  - Times New Roman?
  - Még egyet?
  - "..."
  - Latin vagy héber?
- Jó, azért sikerült magam elé képzelnem.
- Most mondj egy vonalat?!

Ez már kicsit bonyolultabb. Elmesélem Bandy egyik képét: vonal, vonal, pont, pont, pont, pont, pont. Mind részei egy adott térrendszernek. Önálló téralkotók. Egyébként milyen jó, hogy a képzőművészet nem diszkriminál, teljesen mindegy, hogy latin vagy héber betűt tartalmaz. Itt felületként, ritmusként, hangsúlyként megszabadul minden terhetől. Aztán a kis fejünkben, kognitív szinten persze megint más, irányított, de szubjektív rendszerré áll össze: az egyik képen például vendégszöveggként; teleregények sorai idézik elénk nagymamáink és a szomszéd nénik régi kárpitszagát, még talán hallom is a résnyire nyitott lépcsőházra nyíló ajtón át üvöltő Viczián Ottót.

Az önelemzéseken egy-egy tömör kiáltást, vagy magunknak suttogva egy-egy feltett kérdést olvasunk, vagy megjelennek életkori szakaszokként újra- és újra-olvasott költői sorok, de a keresett VALÓSÁG (csupa nagybetűvel) képi szerkezete mellé gyakran társulnak a Szent Könyvek éppoly megoldatlan emberi vívódásainak sorai. Kezdő, lelkes képzőművésztanárként nagyon nem értettem, miért olyan nagy büszkeség, ha a gyerek a már megszerzett, hihetetlenül gazdag rajzi jelrendszere lecserélésére megtanul egy 44 betűből álló pálcikasort. De ez a lebutított jelrendszer kétségtelenül fontos. „A teljes öröklét idő-nélküli”, írja Weöres.

Azért vegyük észre, hogy az idézett sorokhoz itt sosem illusztrációk párosulnak, hanem egyazon téma megsokszorozása, átírása jön létre egy másik dimenzióba. Gyakorlatilag képi és gondolati polifónia. Ennek csúcsa, amikor dobozgrafikában (4D, ábrázolt 3D, 2D, vonalak síkja és gondolati, tartalmi sík) mindez találkozik.

A mondanivalóját így méltón élteti tovább: ha már megfelelni nem tudunk, legalább igyekezzünk megérteni a miérteket, tapasztaljunk, összegezzünk, és adjuk tovább legjobb tudásunk szerint. Ahogyan Jób mondta: „Tanítsatok és elhallgatok!”

Bandy! Taníts, és ígérem, végre elhallgatok.

SZULA ZSUZSANNA

ÖLELÉS

*Az Art Camp - XXVIII. Művészeti Szimpózium kiállítása
2018. december 12-24.*

Összművészeti, baráti, lélektani, anatómiai, elmekörtani, kísérleti találkozások...

Az ölelés hívó-szó jegyében, tíz napon át, több helyszínen zajlottak az események: Eszterházy Károly Egyetem, kollégium: speciális *táncház*, műtermek, Szikra Galéria, Jövőkép Alkotók Csarnoka, Lehel Film-Színház, Berva: *motorikus* továbbképző...

Az együttműködések, szenzibilis magán-órák és individuális tevékenységek által rezonáló művésztelep összegző szavai, érzetei, külső-belső képekben, íme:

Ölelések!

Elemi, szellemi, testi-lelki, zsigeri, éteri...

Álombéli, távol-közeli, emberi, állati, növényi...

Ölelések!

Tenger-ölelés, felhő-ölelés, kőzet-ölelés, lég-ölelés, örvény-ölelés,